

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

li.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:
li.smf@regeringskansliet.se

2025-12-11

Remiss En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk

Yttrande över betänkandet ”En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk” (SOU 2025:93)

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet. I akademiens uppdrag ingår att avge yttranden beträffande utredningsförslag.

Betänkandet har remitterats av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. KSLA har följande synpunkter på det remitterade betänkandet.

Sammanfattning / övergripande synpunkter

KSLA välkomnar att SOU 2025:93 föreslår en rad åtgärder med syftet att främja ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk som kan bidra till klimatomställningen samt arbete och tillväxt i Sverige. Det är välkommet att skogspolitiken fokuserar på viktiga skogsskötselåtgärder, samt lyfter en målgruppsanpassad rådgivning och satsningar på forskning.

De areella näringarna påverkas i hög grad av dynamiska och utmanande frågor som resurseffektivitet, geopolitik och generativ AI. Näringarnas hantering av klimat och miljö, inklusive biologisk mångfald har stor relevans för samhällets utveckling, att uppnå hållbarhetsmålen och för skogens tillväxt och resiliens.

Klimatförändringarna påverkar alltmer skogsbruket, skogen och trädens hälsa. KSLA ser med oro på den ökade risken för klimatrelaterade skador orsakade av extremare väder och skadegörare. En större riskmedvetenhet krävs idag av skogsägarna för att öka eller bibehålla skogens tillväxt. Klimatanpassning av skogsbruket är fundamentalt, liksom robusthet och resiliens i skog och omliggande ekosystem.

Skogsråvara är en förnybar resurs som utgör grunden i ett framtida hållbart samhälle. Vilken roll Sverige som skogsnation ska spela i den framtida bioekonomin och i en global kontext, och hur olika vägval påverkar arbetstillfällen, inkomster och ekonomi, en levande landsbygd, miljö och klimat, analyseras allt för bristfälligt i utredningen och skulle behövt mer utrymme för att sätta de enskilda förslagen i ett större sammanhang.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Akademin vill därför betona betydelsen av en bred, samlad politik för skogen, som förutom hållbar tillväxt även beaktar klimatanpassning, biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster. Bärande viktiga principer för investering i skog och naturvård är bland annat en stark äganderätt, rättssäkerhet och förutsägbarhet. Dagens skogspolitik resulterar i att ett alltför stort antal ärenden hamnar i domstol. Det är av största vikt att höga naturvärden alltid premieras och att ersättning utgår då skogsbruk begränsas över toleransgränsen av naturvårdsskäl. KSLA anser vidare att det är angeläget att regeringen tar ett helhetsgrepp på olika utredningar och genomföranden av EU-lagstiftning, i stället för att hantera enstaka åtgärder och detaljer.

För att möta skogssektorns och samhällets ekonomiska, ekologiska och sociala utmaningar på kort och lång sikt krävs solida och evidensbaserade utredningsförslag. KSLA uppmärksammar att utredningen skulle mått bra av djupare konsekvensbeskrivningar och samhällsekonomiska analyser, bland annat för att bedöma om åtgärdsförslagen är effektiva och ändamålsenliga för att främja ett hållbart skogsbruk.

KSLA konstaterar att utredningen presenterar rikligt med förslag, varav flertalet är riktade till myndigheter. KSLA anser att planering och genomförande av skogsbrukets verksamhet ligger inom sektorsansvaret. Även utredningens många bedömningar kan potentiellt leda till regeringsuppdrag, ny verksamhet eller förändrad myndighetsstyrning. Därmed finns en överhängande risk för undanträngningseffekter av andra delar av myndigheternas verksamhet. KSLA poängterar därför eftertryckligen att tillräcklig finansiering måste följa med de förslag och bedömningar som myndigheterna förväntas genomföra.

Kapitel 4, Synliggör skogens klimatnytta

4.3. KSLA delar utredningens syn på vikten av ett brett mått på skogens klimatnytta. KSLA anser att fokus ska vara på att fasa ut fossila produkter och användningen av fossila bränslen. Akademin noterar att en ny ISO-standard är presenterad och föreslår att berörda myndigheter får i uppdrag att analysera standardens potential för användning i stället för att utveckla nya mått.

Kapitel 5, Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

5.1. KSLA inser svårigheten med att uttala en tydlig och långsiktig politisk avvägning för hur stor areal som bör undantas från skogsbruk och därmed också hur stor areal som kan användas för skogsbruk. Målet är dock viktigt för att skapa långsiktiga och tydliga ramar för skogspolitiken och skogsbruket, varför KSLA tillstyrker förslaget.

KSLA stödjer utredningens förslag att Sverige rapporterar fler områden som skyddade enligt OECM, som frivilliga avsättningar och skogliga impediment, vilket kräver ett ändamålsenligt system för rapportering.

KSLA stödjer vidare att strategin för formellt skydd bör revideras med utgångspunkt i internationella åtaganden.

5.2. KSLA stödjer utredningens förslag om att regeringen bör ge Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen i uppdrag att i samråd med Länsstyrelserna ta fram en strategi och förslag till styrmedel för att bevara,

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna. Strategin bör innehålla tydliga prioriteringar av vilka lämningar som har högt bevarandevärde och klargöra hur mindre värdefulla kulturmiljöer kan hanteras i situationer där skogsbrukets behov eller biologisk mångfald väger tyngre. Givet Skogsstyrelsens roll som sektorsansvarig myndighet för skogsbruket vore det lämpligt att ge Skogsstyrelsen ett utökat ansvar även för råd och tillsyn enligt Kulturmiljölagen vid skogsbruksåtgärder. Genomförandet av förslaget förutsätter dock en fullständig och långsiktig finansiering till Skogsstyrelsen.

5.3. KSLA anser att frågan om artskydd är i stort behov av ökad tydlighet. Akademien delar utredningens uppfattning att det är viktigt att klargöra vilka fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredställande nivå. Liksom utredningen, noterar KSLA samtidigt EU-domstolens avgörande från augusti 2025 i ett mål (C-784/23) om fåglars fridlysning och skogsavverkningar under häckningstid.

KSLA anser att befintliga digitala vägledningar för flera fågelarter och kunskapsstöd om artskydd ger ett stöd för hänsyn vid skogsbruksåtgärder. Utifrån frågans relevans framhåller akademien vikten av att Skogsstyrelsen fortsätter att stödja skogsbruket med rådgivning och information kring förebyggande artskyddsarbete. Det är centralt att lagstiftningen kring artskydd logiskt hänger ihop genom hela kedjan och att den utformas på ett rättssäkert, ekologiskt relevant och praktiskt tillämpbart sätt så att fågeldirektivets syfte kan uppnås utan att skogsbruk inskränks mer än nödvändigt, samt att lagstiftningen harmoniserar med implementeringen av naturrestaureringsförordningen.

KSLA understryker att ersättning ska utgå när skogsbruket begränsas av höga naturvärden utöver toleransnivån.

5.4. KSLA delar utredningens uppfattning om att ett beslut om att bilda ett naturreservat eller ett biotopskyddsområde ska kunna upphävas om syftet med dessa inte längre bedöms rimliga att uppnå, till exempel som följd av förändringar i miljön. KSLA noterar att miljöbalken och skogsvårdslagstiftningen ger en sådan möjlighet att upphäva beslut, och att ett femtiotal biotopskyddsområden redan idag har upphört att gälla.

5.5. KSLA ser behovet av en förändring i frågan om att avskaffa ersättningsrätt vid nekat tillstånd för avverkning i fjällnära skog. I enlighet med akademins remissvar till Skogsutredningens delbetänkande anser KSLA dock att formen skogsmarksskyddsområden behöver utredas mer för att vara tydlig och rättssäker. Vidare behöver Skogsstyrelsens organisatoriska och ekonomiska behov ses över. I annat fall riskerar skogsägaren att inte få ersättning vid nekat tillstånd för avverkning i fjällnära skog om det finns andra motstående intressen. I avvaktan på en sådan utredning/översyn kan väntansavtalet – väntan på att området blir ett formellt skydd – vara ett alternativ till ett skogsmarksskyddsområde. Det innebär sannolikt en större rättssäkerhet för skogsägare, ett bättre alternativ för att bevara fjällnära skogar med höga natur- och kulturvärden, samt en mindre administrativ börda för Skogsstyrelsen. KSLA vill dock betona att en eventuell förändring måste ersättas med att införa ett minst likvärdigt ersättningskydd.

Kapitel 6, Mer variationsrikt skogsbruk

KSLA instämmer med utredningens analys av betydelsen av variation i skogsbruket. Akademien vill peka på att det stora enskilda ägandet har en viktig roll för ett variationsrikt skogsbruk, där varje ägare/familj har egna mål med sitt brukande.

Kapitel 7, Ökad rådgivning

KSLA ser mycket positivt på utredningens förslag att Skogsstyrelsen får öronmärkta medel för rådgivning till skogsbrukets olika aktörer. Rådgivning är ett centralt och viktigt verktyg för att bidra till en ökad kunskap inom skogsbruket och nå skogspolitikens mål. KSLA anser att en målgruppsanpassad och flexibel rådgivning har stor betydelse för att klimatanpassa skogsbruket och skapa robusta och resilienta hållbara skogar och omkringliggande ekosystem.

Kapitel 8, Ökad skogsproduktion

8.1. KSLA är positiv till att Skogsstyrelsen ansvarar för att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering av det skogspolitiska produktionsmålet. Akademien stödjer vidare att Skogsstyrelsen får i uppdrag att föreslå preciseringar och indikatorer för produktionsmålet samt hur dessa kan följas upp och utvärderas. KSLA vill även betona att uppföljningen av väsentliga produktionsfaktorer över tid kan vara viktigare än målen och att tillgången till dessa data är ett underlag bland annat till Sveriges arbete i EU.

8.2. KSLA delar utredningens uppfattning om betydelsen av ett förädlat skogsodlingsmaterial för skogens tillväxt, och ser samtidigt risker med låg genetisk diversitet. KSLA noterar att det behövs ytterligare forskning i området.

KSLA stödjer förslaget att Skogsstyrelsen utvärderar och ändrar de så kallade förflyttningsreglerna (föreskrifterna i SKSFS 2011:7, 2 kap. 17–22 §§). Det är viktigt att föreskrifterna beaktar klimatförändringarna och är baserade på aktuell kunskap.

KSLA stödjer förslaget att SLU (Skogsskadecentrum) i samverkan med Skogsstyrelsen och Skogforsk, bygger upp kompetens om och tar fram lösningar på skadesituationen i fröodlingar och skogsplantaskolor. Genomförandet av förslaget förutsätter dock nya medel främst till SLU (Skogsskadecentrum).

8.3. KSLA delar utredningens bedömning att det finns ett stort behov av att använda fler trädslag i skogsbruket. KSLA önskar därför framhålla vikten av att snarast utveckla förädlingsprogram och fröproduktion av fler trädslag än idag. Detta gäller i första hand inhemska trädslag, men med anledning av klimatförändringarna finns även behov av förberedelser inför användande av främmande trädslag. Utifrån aspekter som befintlig kunskap och erfarenhet av skogsodling, behov av tester och utvärdering, skador av befintliga och nya växtskadegörare, samt risker för invasivitet är inhemska trädslag i stor utsträckning att föredra framför främmande trädslag.

Vidare stödjer KSLA utredningens förslag om forskningsinsatser för främmande trädslag och vill samtidigt betona vikten även av forskning på inhemska trädslag som sällan används i skogsbruket.

KSLA stödjer utredningens förslag att en underrättelseskyldighet införs i skogsvårdslagen som innebär att användningen av främmande träarter ska anmälas till Skogsstyrelsen. Vid en eventuell översyn av föreskrifterna föreslår akademien att mjuka upp skrivningen *Begränsningen att främmande träarter endast får användas i undantagsfall*. KSLA noterar att förslaget att föreskriva om vad som avses med inhemska träarter omhändertas i remissen *Förslag till Skogsstyrelsens föreskrifter om vissa kriterier för gammal skog*. Vidare stödjer akademien samråd med rennärigen, vilket redan idag framgår av föreskrifterna.

8.4. KSLA delar utredningens uppfattning om behovet av åtgärder för att förbättra föryngringarnas kvalitet och produktivitet. Idag finns en tydlig medvetenhet i skogssektorn om problematiken och ett stort engagemang i frågan. En pågående åtgärd är *Föryngringskollen* – ett samverkansprojekt mellan ett antal skogsföretag, skogsägarföreningar och Skogforsk som söker orsakssambanden till att så många planterade plantor dör och tappar vitalitet i föryngringarna.

När det gäller frågan om återväxterna vill akademien betona vikten av riktad rådgivning, tillsyn och information, forskningsinsatser kring föryngringsåtgärder, liksom skogsägarens egna ansvar i frågan. KSLA ser också behovet av att omsorgsfullt utvärdera effekterna av nyligen gjorda översyn och förändring av föreskrifterna innan en ny översyn inleds.

8.4. KSLA uppfattar att ett motiv till utredningens förslag om att ta bort underrättelsekravet i skogsvårdslagstiftningen gällande skyddsdikning är att minska skogsägarnas administrativa börda. Akademien bedömer att det går att integrera och motivera underrättelsekravet i en avverkningsanmälan och på så sätt förenkla för skogsägarna. KSLA konstaterar att det finns ett samband mellan skyddsdikning och angelägna frågor om skogens klimatanpassning, med bland annat ökade risker för översvämning och erosion. Konsekvenserna av att ta bort underrättelsekravet utifrån dessa och andra aspekter framgår inte av utredningen. Akademien anser att alternativa metoder till skyddsdikning, som högläggning eller skärmställning, i första hand behöver övervägas för att hantera ett tillfälligt överskott av vatten vid avverkningen.

8.5. KSLA stödjer förslaget att Riksskogstaxeringen med riktad finansiering utför en särskild inventering av ungskog samt även följer dess utveckling mer långsiktigt. Även när det gäller ungskogens tillstånd och behovet av beståndsvård vill KSLA framhålla vikten såväl av Skogsstyrelsens rådgivning och information, som skogsägarens egna ansvar i sammanhanget.

8.6. KSLA stödjer förslaget att ta bort regionala indelningar och noterar samtidigt att skogsgödsling behöver följas upp. KSLA hänvisar för övrigt till Skogsstyrelsens pågående regeringsuppdrag *Åtgärder för ökad skogsgödsling* som redovisas i april 2026.

8.8. KSLA instämmer med utredningen att skogsskadefrågor är centrala att hantera för att stärka skogens och trädens livskraft. Förändringarna i klimat och den globala handeln ställer krav på en höjd nationell beredskap för att hantera det accelererande hotet av befintliga och nya växtskadegörare på skog. Skogsstyrelsens bemyndigande att meddela föreskrifter omfattar ett fåtal allvarliga växtskadegörare. Ett bredare och mer flexibelt utformat bemyndigande kan ge Skogsstyrelsen möjlighet att agera mer skyndsamt för att hantera fler icke-

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

reglerade växtskadegörare som allvarligt hotar ekonomiska, ekologiska eller sociala värden. Eftersom även andra styrmedel och verktyg är av vikt för en ändamålsenlig hantering, föreslår KSLA att berörda myndigheter utreder hur den nationella beredskapen för att hindra växtskadegörare på skog ska kunna stärkas.

8.9. KSLA stödjer förslaget att ett mål för att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt författningsregleras. Skador av vilt är det enskilt största hindret för ett mer varierat skogsbruk. KSLA stödjer även utredningens förslag om ett tillägg i Skogsstyrelsens instruktion att medverka till att begränsa och förebygga skador av vilt i skogen. Det förutsätter dock att myndigheten tillförs nya öronmärkta långsiktiga medel för att finansiera en sådan verksamhet, exempelvis med Älgbetesinventeringen.

8.10. KSLA stödjer förslaget att Skogsstyrelsen uppdras att revidera föreskrifterna om lägsta ålder för förnygringsavverkning i syfte att nivåerna för södra Sverige också ska gälla i norra Sverige, samt att utöka föreskrifterna för högre ståndortsindex. KSLA är dock tveksam till att införa sådana föreskrifter för främmande trädslag.

8.11. KSLA anser att utredningen ingående beskriver de problem som föreligger rörande byggande och drift av ett ändamålsenligt nät av skogsbilvägar. Mot denna bakgrund föreslår utredningen ett ambitiöst åtgärds paket. KSLA uppfattar paketet som lämpligt och vill särskilt prioritera uppdraget att ta fram en förenklad förrättning rörande samägda vägar. Frågan om husbehovstäkters nyttjande i samfällda vägar bör också förenklas.

Kapitel 9, Nytt forskningsprogram

9.3. KSLA stödjer förslaget att Formas får i uppdrag att tillsätta ett omfattande och långsiktigt forskningsprogram med fokus på skogsskötsel. KSLA delar utredningens syn på behovet av kontinuerlig forskning inom området skogsskötsel med öronmärkta anslag. KSLA ser styrkan i ett brett uppbyggt forskningsprogram som inkluderar skogsskötsel med olika metoder och för olika mål. Även empirisk modellering av skogens utveckling är ett prioriterat forskningsområde.

Det finns en lång tradition i Sverige att etablera långsiktiga försök som kan användas av kommande generationer. På grund av den pågående klimatförändringen är det angeläget att denna tradition fortsätter eftersom historiska data inte alltid kan användas för framtidens klimat. De långsiktiga försöken bör förutom traditionella skötselmetoder i tall och gran också innefatta alternativa skötselmetoder som blandskog, hyggesfritt, inhemska lövträd och främmande trädslag. En del av de medel som avsätts till forskning om skogsskötsel bör därför riktas till en kontinuerlig uppbyggnad av långsiktiga skogsskötsselförsök som genererar resultat under flera decennier.

Kapitel 10, Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

10.7. KSLA stödjer förslaget att komplettera berörda myndigheters instruktioner med att myndigheterna i utförandet av sina respektive uppdrag ska utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet. Förslaget är i linje både med akademiens portalparagraf *Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet*, och rapport *Evidens för brukande av skog*.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

KSLA stödjer även förslaget att regeringen beslutar om en särskild anslagspost i SLU:s regleringsbrev för Riksskogstaxeringens finansiering.

Kapitel 11, Ett tydligare Sverige i EU

11.1. KSLA delar bedömningen att ett mer proaktivt agerande bör eftersträvas samt att förhandlingsprocessen kan effektiviseras genom att utveckla samspelet mellan olika nivåer och förbättra samordningen. Detsamma gäller ambitionerna att öka antalet nationella experter, samt en utvidgad omvärldsbevakning med en bred krets av deltagare. KSLA rekommenderar att näringsens aktörer involveras tidigt processen, liksom andra intressentgrupper. KSLA avstår dock från att kommentera de lösningsförslag som presenterats.

11.2. KSLA instämmer i att formerna för rapportering kan förbättras genom en tydligare ansvarsfördelning och genom att följa motsvarande arbete i andra EU-länder. Resurseffektivitet bör eftersträvas. Liksom tidigare avstår KSLA från att kommentera lösningsförslagen.

11.3. KSLA delar bedömningen att principerna för implementering behöver ses över och att en bättre koppling mellan genomförandefas och förhandlingsfas är viktig men avstår från att kommentera lösningsförslagen.

Kapitel 12, Tydligare miljö kvalitetsmål

12.6. KSLA instämmer med utredningens bedömning att systemen med flera olika mål har blivit svåröverskådligt. KSLA är positiv till att Miljömålsberedningen återkommande får i uppdrag att föreslå etappmål för att konkretisera och tydligare styra miljömålsarbetet mot uppsatta politiska mål. Det är viktigt att underlagen till etappmålen är vetenskapligt baserade för att följa utvecklingen i skogen och att de utgår från ekologiska behov. KSLA instämmer i att mål som följer av EU-rätt och internationella åtaganden bör införlivas i det svenska miljömålssystemet, vilket redan har påbörjats av Miljömålsberedningen. Vidare bör av kommunikationen framgå att den juridiska karaktären av olika mål som i EU-förordningar är särskilt bindande. KSLA vill också understryka vikten av att utnyttja synergieffekter vid uppföljning och rapportering av mål för att främja resurseffektivitet och tydlighet.

Akademin stödjer även förslaget att beslut av nya etappmål också måste innehålla beslut om tilldelning av resurser till berörda myndigheter så att etappmålet kan uppnås.

12.7. KSLA noterar att förslaget att förtydliga definitionen av *Levande skogar* ligger utanför uppdragsdirektivet och lämnar inga synpunkter i denna fråga.

KSLA är tveksamma till att ta bort preciseringen ”Skogens ekosystemtjänster är vidmakthållna” eftersom dessa inte hanteras i övriga preciseringar. Det är bland annat viktigt att förtydliga att ekosystemtjänster även inkluderar produktion av förnybar råvara och att ekosystemtjänster spelar en viktig roll i landsbygdens utveckling.

KSLA är tveksamma till förslaget att förtydliga formuleringen om främmande arter till att avse ”främmande invasiva arter och genotyper”. Att ändra en

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

precisering som förekommer i flera andra miljökvalitetsmål försvårar möjligheten att följa upp generationsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

KSLA välkomnar förslaget att omformulera preciseringen av kulturmiljövärden till att betona värnandet, användningen och utvecklingen av en mångfald av kulturmiljöer. Förslaget ligger i linje med det projekt om Skogens kulturvärden som drivs inom KSLA.

KSLA är positiva till att målmanualen för *Levande skogar* kontinuerligt ses över av Skogsstyrelsen.

KSLA stödjer att definitionen av ”gammal skog” anpassas till förnybarhetsdirektivet. KSLA anser vidare att det är av stor vikt för tydligheten att definitionen av ”gammal skog” är densamma i alla juridiska sammanhang.

12.8. KSLA stödjer att regeringen ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå åtgärder för att beskoga lämpliga marker med beaktande av biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster. KSLA vill samtidigt uppmärksamma att denna möjlighet att öka inbindningen av koldioxid samt produktionen av fossilfri råvara är större i EU än i Sverige.

Stockholm, dag som ovan

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Inger Andersson
Akademiens preses

Jan Stenlid
Akademiens vice preses

Peter Normark
Akademiens sekreterare och VD